

„ŐSI HITTEL, BECSÜLETTEL A HAZÁÉRT.”

A győri 479. Szőgyi László cserkészcsapat

“WITH FAITH AND HONOUR FOR THE HOMELAND”

The 479th László Szőgyi Scout Troop of Győr

Vörös Kata

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem - doktoranda

ÖSSZEFOGLALÁS

A Magyar Cserkészszövetség 1933 júniusában jegyezte be tagjai közé a 479. számú Szőgyi László cserkészcsapatot. 1941 novemberében a szövetség kizárta tagjai közül a zsidó cserkészcsapatokat, így nyolc év működés után a győrieket is. A 479. csapat szervezőtestülete a Győri Izraelita Hitközség volt, azonban bázisintézménye a Révai Miklós Főreáliskola, amelynek értesítője minden évben beszámolt a csapat működéséről. A Főreáliskola értesítőire és a gödöllői Cserkész Könyvtár- és Levéltár iratanyagára támaszkodva tanulmányomban arra vállalkozom, hogy rekonstruáljam a győri 479. Szőgyi László cserkészcsapat történetét: a megszervezés körülményeit, a névadás motivációját, a vallásos és szekuláris eseményeket, a győri cserkészmunka jellegzetességeit, valamint az antiszemitizmus térhódítását és következményeinek megjelenését a csapat életében.

Kutatásom a 2018-ban indult *Zsidó cserkészcsapatok története: identitás és emlékezet*¹ kutatási projekt része, melynek célja az 1913 és 1948 között működő zsidó cserkészcsapatok történetének feltárása. A projekt korábbi szakaszai rávilágítottak arra, hogy az egykori pesti és vidéki csapatok megőrzött emlékezete és dokumentációja között egyenlőtlenség mutatkozik: míg a pesti csapatokról maradt fent iratanyag, fényképek, – vagy akár kivételes esetben, mint a 311. Vörösmarty cserkészcsapat, amelynek tagjai még a mai napig szerveznek találkozókat – összegyűjtött visszaemlékezések, évfordulós kiadványok is elérhetőek, addig a vidékiek szinte eltűntek, úgy mint a győri 479. Szőgyi László cserkészcsapat is.

ABSTRACT

In June 1933, the Hungarian Scout Association registered the 479th László Szőgyi Scout Troop as one of its members. In November 1941, the association excluded the Jewish scout troops from its membership, so after 8 years of operation, the Győr troop had to go as well. The organising body of the 479th troop was the Israelite Congregation of Győr, but its base institution was the Révai

¹ A tanulmány a Zsidó cserkészcsapatok története: identitás és emlékezet kutatási projekt (Társadalomtudományi Kutatóközpont, Kisebbségkutató Intézet, vezető kutató: Bányaí Viktória) keretein belül készült, létrejöttét a MAZSÖK támogatta.

Miklós Secondary Grammar Schhol, whose newsletter reported on the troop's activities every year. Drawing on the records of the Secondary Grammar Schhol and the Scout Library and Archives in Gödöllő, I will reconstruct the history of the 479th László Szőgyi Scout Troop of Győr: the circumstances of its foundation, the motivation for the naming, religious and secular events, the characteristics of the scouting work in Győr, as well as the spread of anti-Semitism and its consequences in the life of the troop.

My research is part of the research project titled "Zsidó cserkészcsapatok története: identitás és emlékezet" (History of Jewish scout troops: identity and remembrance), which started in 2018 and aims to explore the history of the Jewish scout troops that were active between 1913 and 1948. Earlier phases of the project have highlighted the disparity between the preserved memories and documentation of the former troops from Pest and the countryside: while for the Pest troops there are documents, photographs, or even, in exceptional cases – such as the 311th Vörösmarty Scout Troop, whose members still organise meetings today – collected reminiscences, or anniversary publications, the rural troops, like the 479th László Szőgyi Scout Troop of Győr have almost fully vanished.

Kulcsszavak: zsidóság, zsidó cserkészlet, ifjúsági mozgalom, zászlóavató, antiszemitizmus

Keywords: Jewry, Jewish scouting, youth movement, flag raising, anti-Semitism

A zsidó cserkészlet kezdetei Győrben

„Szőgyi László győri főreáliskolai tanár és főhadnagy, a signum laudis tulajdonosa, Szőgyi E. Vilmos² érdemes győri igazgató-tanító fia, 1915. augusztus hó 17-én éjjeltájban fejlődéssel hősi halállal végezte életét a doberdói fensikon.”³ – olvashatjuk a szeretett és nagyrabecsült tanító halálhírét az Egyenlőség hasábjain. Szőgyi László egykor „mint mindenféle sportnak lelkes híve nagy buzgalommal és lelkesedéssel foglalkozott az ifjúság testi fejlődésével és alaposan kiaknáta a sport nevelő hatását a tanulók jellemének fejlesztésére. Az ifjúsági csónakázó-kört [...] felvirágoztatta. Felügyelete alatt több igen szép és érdekes viziútat tettek meg tanítványai: így egy alkalommal, 1911 nyarán, Regensburgtól Győrig.”⁴ Mi sem mutatja jobban az iránta érzett tiszteletet

² Helyesen Szőgyi G. Vilmos, azaz Szőgyi Gusztáv Vilmos.

³ Szőgyi László: Egyenlőség (1917) 30. 6.

⁴ Dr. Polgár Sándor: Pro Patria Szőgyi László (1883–1915.). In: A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1916–1917. tanévről. Győr 1917. 8. A regensburgi utat Szőgyi László a győri Főreáliskola értesítőjében ismertette 1911 és 1912 között, majd külön kiadványként is megjelent. Lásd: Szőgyi Gusztáv: Menekülésem a kultúrdzsungelből. Bp., 1917.

és szeretetet, hogy eltűnésének első évfordulója alkalmából, 1916-ban diákjai gyűjtést rendeztek a vak katonák, az özvegyek és árvák javára.⁵

Szőgyi László a győri cserkészlet kezdetekor, már 1913-ban részt vett a Pálos Ede főreáliskolai rajztanár alapította cserkészőrszem-csapat kiképzésében,⁶ azonban ez a csapat rövid időn belül feloszlott.⁷ Győrben, az Állami Révai Főreáliskolában a következő csapatigazolás a 42. számú Turul cserkészcsapat volt, amelyet 1921. február 24-én igazolt a Szövetség,⁸ ezután 1943-ig folyamatosan, még a második világháború alatt is működött, s még 1946-ban is megpróbált újjáalakulni.⁹ Szőgyi László halála után közel 18 évvel, 1933-ban a Győri Izraelita Hitközség egy cserkészcsapat igazolását kezdeményezte, választott csapatnevükkel emléket állítva a kiváló pedagógus, sportember és hazafi számára, valamint jelképet emelve jövőbeni cserkészeik elé.

A Magyar Cserkészszövetség viszonyulása a zsidó csapatokhoz már az 1919-es újjáalakulása óta ambivalens volt.¹⁰ 1928-ban lépett életbe az az alapszabálymódosítás, amely az egyik első lépés volt a csapatok világnézeti összetételének szabályozására. A módosított szabály kimondta, hogy „a csapatok csak azonos világnézetű vezetőkkel és tagokkal alakulhatnak és működhetnek.”¹¹ A vidéki zsidó cserkészcsapatok közül egy kivételével mindegyik csapatot 1928 után igazolta a Szövetség.¹² A győri 479. számú Szőgyi László cserkészcsapat alakulá-

⁵ Ruby csónakázó kör a vak katonák javára, valamint az özvegyeknek és az árváknak külön-külön 44 korona 56 fillért gyűjtött. Lásd: A társadalom szíve a haza oltárára. Győri Hírlap 1916. szeptember 1. 4.

⁶ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1930/31. iskolaévről. Győr 1930. 46.

⁷ A magyarországi cserkészlet kezdeteiről lásd: *Bányai Viktória*: Liliom és Dávidcsillag: a zsidó cserkészlet kezdetei Magyarországon, 1913–1924. REGIO 27. (2019) 2., 66–85., doi: 10.17355/rkkpt.v27i2.258

⁸ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1930/31. iskolaévről. Győr 1930. 47.

⁹ A győri M. Állami Révai Miklós Gimnázium Évkönyve az 1943–44. tanévről. Szerk. Dr. Kurucz György. Győr 1944. 14.; A győri M. Állami Révai Miklós Gimnázium Évkönyve az 1946–47. tanévről. Szerk. Dr. Kurucz György. Győr 1947. 6.

¹⁰ A zsidó cserkészekkel kapcsolatos korlátozásokat, majd kirekesztésüket a Cserkészszövetségből lásd: Vörös Kata: Numerus clausustól a numerus nullusig – A zsidó cserkészek kirekesztése a Magyar Cserkészszövetségből. REGIO 27. (2019) 2., 127–148., doi: 10.17355/rkkpt.v27i2.261

¹¹ Cserkész Könyvtár és Levéltár (a továbbiakban CSKL), P 1359, 10. doboz 1926./I., A Magyar Cserkészszövetség Alapszabályai. 1926.

¹² A Magyar Cserkészszövetség 1927-ben igazolta az 921. számú Venetiánér Lajos cserkészcsapatot, amelynek szervezőtestülete az Újpesti Izraelita Hitközség. A vidéki cserkészcsapatok igazolási évük sorrendjében: 1928. 672.

sának körülményeiről, továbbá a szervezőtestület motivációiról nem kerültek elő iratok.

Ullmann József csapatparancsnok az 1933. április 7-én kelt, a 310. sz. Jókai cserkészcsapat vezetőjének, Ledner Lászlónak írt levele mutat rá arra, hogy a győri zsidó csapat már 1932-ben megalakult, 33 főből állt, és a cserkészek valamennyien a győri Révai Miklós Főreáliskola tanulói voltak. Pontosabban 1932. szeptember hónapban Ullmann József vezetésével el is kezdődött a csapatmunka, a IV. kerülettől Sellar Pál ellenőrzőtiszt és Bencsik Gergely kerületi társelnök 1933. március 8-án szemlézte a csapatot, s ezután a cserkészek bizakodva 1933. május 14-re tervezték a csapatavatást.¹³ Az avatást azonban igazolás hiányában halasztani kellett. Bencsik Gergely 1933. május 18-án kelt levelében érdeklődött a csapat igazolása ügyében: „A győri izr. hitközség mint szervezőtestület kérelmét a csapatigazolás ügyében a IV. ker. IB [Intéző Bizottság] f. hó 12-én letárgyalta. Megkérlek, hogy légy kegyes pár sorban értesíteni az igazolási kérelem sorsáról, mert nálam már nagy izgalommal érdeklődnek. Ez annyiban érthető is, minthogy június hó 18-ára szeretnék az avatóünnepélyüket kitűzni, és ha számíthatnak a kedvező elintézésre, akkor már most el kellene kezdeniök a készülődést.”¹⁴

Azaz a IV. kerület a márciusban tartott szemlét májusban tárgyalta és javasolta igazolásra a csapatot. Ezután a Magyar Cserkészszövetség Országos Intézőbizottsága 1933. június 14-én igazolta a győri 479. számú Szőgyi László cserkészcsapatot, amelynek szervezőtestülete a Győri Izraelita Hitközség volt,¹⁵ a szervezőbizottság elnöke dr. Erdős János.¹⁶

A győri zsidó cserkészek bízhattak kérelmük pozitív elbírálásában, hiszen – mint az *Egyenlőség is beszámolt róla*¹⁷ – Simon Miklós főreáliskolai igazgató beleegyezésével és a Magyar Cserkészszövet-

sz. Bem cscs. (Kaposvár), 1930. 983.sz. báró Eötvös József cscs. (Debrecen), 1932. szeptember 598.sz. báró Jósika Miklós cscs. (Szeged), 1932. november 883.sz. Kada Elek cscs. (Kecskemét), 1933. 479.sz. Szőgyi László cscs. (Győr), 1934. 791.sz. Dávid király cscs. (Miskolc), 1936. 615.sz. Ámoszcscs. (Pécs). Lásd: Szegedi Bálint, Bányai Viktória, Vörös Kata: Zsidó cserkészcsapatok Magyarországon. REGIO 27. (2019) 2., 149–153., valamint a 615. Ámosz cserkészcsapat igazolási ideje helyesen, lásd: Vörös István Károly: „... cserkész lelkiismeretünk”. A 615. sz. „Ámosz” Cserkészcsapat, Pécs. REGIO 29. (2021) 4. 53–74., doi: 10.17355/rkpkt.v29i4.53

¹³ CSKL, P 1359, 37. doboz IV. Csapatok, 310. Jókai; A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1932–1933. iskolaévről. Győr 1933. 41.

¹⁴ CSKL, P 1359, 35. doboz 14. tétel.

¹⁵ CSKL, P 1359, 37. doboz IV. Csapatok.

¹⁶ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1932–1933. iskolaévről. i.m. 41.

¹⁷ Zsidó élet a vidéken. Győr. Egyenlőség 53. (1933) 36. 15.

1. kép: Csapatigazolás.

Forrás: Cserkész Könyvtár- és Levéltár, Gödöllő, P 1359, 37. doboz, IV. Csapatok

ség győri titkárságának támogatásával alakult a csapat. Az eredetileg május 14-re, majd június 18-ra tervezett csapatavatást végül 1933. június 19-én, az igazolási döntés után öt nappal, az Izraelita Hitközség Népiskolájának nagytermében rendezték meg. Ekkor kisebb, „házi” ünnepséget tartottak, ahol Bencsik Gergely kerületi társelnök 34 cserkészt avatott fel. Beszédet mondott dr. Erdős János, a szervezőtestület elnöke, és a szülők nevében dr. Salzer Oszkár. Az eseményt dr. Schwarz Mór főrabbi papi áldása és a Himnusz zárta.¹⁸

Néhány hónap múlva, kellő előkészületek után, 1933. szeptember 10-én a csapat nagyobb közönség előtt díszünnepséget rendezett, ahol felavatták a dr. Erdős Jánosné zászlóanyától kapott csapatdisszázslót. A zászlóavatáson ott voltak a kerületi cserkész Intéző Bizottság küldöttei, a győri cserkészcsapatok képviselői, győri iskolavezetők, és budapesti vendégek, mint Vidor Pál rabbi, a gödöllői jamboree izraelita tábortábori lelkésze (későbbiekben *A zsidó cserkész első próbája*¹⁹ című cserkész-

¹⁸ Zsidó élet a vidéken. Győr. Egyenlőség 53. (1933) 36. 15.

¹⁹ Vidor Pál: *A zsidó cserkész első próbája*. Bp., 1938. Vidor Pál kidolgozott egy, a katolikus és protestáns cserkészek vallási útmutatásaihoz hasonló tervezetet, amely zsidó cserkészeknek szólt, amelyhez az összes zsidó cserkészcsapat

2. kép: Zászlóavatás. Dr. Schwartz Mór főrabbi megáldja a cserkészek zászlaját. Forrás: Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár

hozzájárult, így a 479.sz. Szőgyi László cserkészcsapat is. A csapat igazolását követően, 1933. szeptember 14-én kelt levelében Ullmann József parancsnok a következőket írta: az „izraelita cserkészek vallásossági próbapontjainak tervezetét elfogadhatónak találok. A tervezetben megtaláltam mindazokat a fontosabb vallástani tételeket, melyek a cserkészek valláserkölcsi neveléséhez

könyv szerzője és kiadója),²⁰ valamint a 310. sz. Jókai cserkészcsapattól Ledner László csapatparancsnok és Békési György cserkésztsízt.²¹ Az avatás a következőképpen zajlott: beszédet mondott dr. Kallós Henrik hitközségi elnök, dr. Erdős Jánosné zászlóánya, valamint dr. Erdős János, a szervezőtestület elnöke. Dr. Erdős Jánosné beszédében, kezében a zászlóval, hangsúlyozta, hogy az általa választott zászlófelirathoz – „Ősi hittel, becsülettel a hazáért”²² – mindig maradjanak hűek a 479. számú Szógyi László csapat cserkészei, majd a zászlót átnyújtotta Ullmann Józsefnek, a csapat parancsnokának. Dr. Schwartz Mór főrabbi megáldotta a zászlót. Ezután elhelyezték a zászlószalagokat és beverték a zászlószegeket. Zászlószegeket vertek be a cserkészszervezetekhez tartozó személyek: László Miklós püspöki titkár (Kapy Béla evangélikus püspök megbízásából) az Országos Cserkész Nagytanács nevében, dr. Erdős Jánosné zászlóánya, Koller Jenő a győri intézőbizottság nevében, Bencsik Gergely a győri cserkészcsapatok nevében, dr. Kallós Henrik mint a cserkészcsapat szervezőtestületének elnöke, dr. Erdős János a szervezőbizottság nevében, dr. Schwartz Mór és Erdélyi Ernő a győri izraelita hitközség nevében, valamint dr. Kallós Henrikné a csapat fővédnökei nevében.²³

A zászlóavató-ünnepség után a cserkészcsapat műsoros estet adott az izraelita hitközség kultúrtermében, ahol 29 cserkész összesen nyolc előadásban lépett fel.²⁴ A csapat népszerűségét mutatja, hogy az 1934-

feltétlenül szükségesek.” Lásd: CSKL, P 1359, 35. doboz, 20. tétel. A tervezet nem került bele a Kiképzési Szabályzatba, valamint a Temesi Győző-féle Cserkészkönyvbe, hanem a fent hivatkozott szerzői kiadásban, önálló kötetként jelent meg.

²⁰ Vidor Pál cserkészethen betöltött szerepéről lásd: Gombocz Eszter: Cserkészlilium és kőtábla. A zsidó identitás újjáépítésének törekvései a két világháború közötti neológában Vidor Pál életének példáján. REGIO 27. (2019) 2., 105–126., doi: 10.17355/rkkpt.v27i2.260

²¹ Ullmann József már 1933. április 7-én levelet írt a budapesti, zsidó 310. sz. Jókai cserkészcsapat vezetőjének, tanácsait és testvéri támogatását kérve. Lásd: CSKL, P 1359, 37. doboz IV. Csapatok.

²² A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1933–1934. iskolaévről. Győr 1933. 38.

²³ Zsidó élet a vidéken. Győr. Egyenlőség 54. (1933) 1. 34.

²⁴ CSKL, P 1359, 37. doboz, IV. Csapatok; A cserkészek, akik a műsoros esten részt vettek: 1. Balog Iván, 2. Bán Miklós, 3. Benedek József, 4. Erdély Miklós, 5. Fráter Károly, 6. Hermann Róbert, 7. Holzer Tibor, 8. Kallós Róbert, 9. Klein Mihály, 10. Kovács György, 11. Kovács László, 12. Krausz György, 13. Kucsera Ödön, 14. Lusztig Imre, 15. Moskóczi Ferenc, 16. Neufeld Henrik, 17. Perl Dezső, 18. Pollák Imre, 19. Reichfeld Róbert, 20. Salzer Lajos, 21. Singer Endre, 22. Stein Emil, 23. Steiner Péter, 24. Stelzer Miklós, 25. Strasser Andor, 26. Szabó András, 27. Szekeres László, 28. Vértés István, 29. Vogl Tibor.

ben kiadott főreáliskolai értesítőben Ullmann József már arról számolt be, hogy a csapat létszáma öt tiszt, 50 cserkész és kilenc újonc.²⁵

Kiscserkészmunka: farkaskölykök vagy apródok?

A 12 évnél fiatalabb gyerekek számára a kiscserkészlet jött létre a Magyar Cserkészszövetségen belül, amely három mozgalomra épült: farkaskölykök, apródok, kiscserkészek. Az első kisfiúknak szóló csoportosulás a farkaskölyök munka volt, amely alapelveit lord Baden-Powell, a cserkészlet megalapítója fektette le 1916-ban megjelent *The Wolf Cubs' Handbook* című könyvében. A farkaskölyök munka során Rudyard Kipling *A dzsungel könyve* című munkájának világába kalauzolja a fiúkat, így tanítva őket egyetemes emberi értékekre. Magyarországon Gabona István honosította meg a farkaskölyök mozgalmat, az első farkaskölyök alakulat 1920. szeptember 5-én alakult. A farkaskölykökkel szemben jött létre az apródmozgalom, amelyet Faragó Ede hívott életre. Faragó hiányolta a nemzeti vonásokat a farkaskölyök munka alap gondolatából, ezért az apródmozgalom Harangi László Erdők fia című meséjére támaszkodott, a magyar földből és a magyar nép múltjából merítve eszményeit. Szabályzatukat a Magyar Cserkész 1922-ben jelentette meg. A harmadik csoportosulás, a kiscserkészlet (bocsmozgalom), a protestáns cserkészek által alapított mozgalom, amely a mozgalom hivatalos elnevezését vette fel, fő támogatója Temesi Győző volt. Az előző két mozgalommal ellentétben a kiscserkészletnek nem volt alaptörténete, hanem a 12-16 éves fiúknak szóló cserkészmunkát alkalmazta a 8-11 éves fiúknál is, azzal a különbséggel, hogy a tananyagot csökkentette, például a fiatalabb fiúkra a tíz cserkésztestvér helyett csak öt vonatkozott. 1923-ban jelent meg a szabályzatuk.²⁶ A fenti jellemzések alapján három különböző érdekkör látszik kirajzolódni a három mozgalom körül: a farkaskölykök az egyetemes emberi értékek elkötelezettjei, az apródok mozgalma a nemzeti jelleget hangsúlyozók köre, a kiscserkészmunkához pedig a protestáns csapatokat sorolhatjuk.

1933-ban az Izraelita Hitközség Népiskolája a Szőgyi László cserkészcsapat sikerein felbuzdulva létrehozta cserkészapród csapatát, amelybe a 8-11 év közötti fiúk jelentkezését várták. Ullmann Frigyes „letette a cserkésztestvért vizsgát, felállította a cserkészapród keretet, foglalkoztatta, taníttatta az apródokat.”²⁷ Ekkor, azaz 1933-ban a kiscserkészmunkájukat a Szövetség még nem igazolta. 1933 novemberében az országos apród-vezetőtiszttől levelet intézett Pohárnik Jenő²⁸ katoli-

²⁵ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1933–1934. iskolaévről. i.m. 39.

²⁶ *Gergely Ferenc*: A magyar cserkészlet története 1910–1948. Bp., 1989.

²⁷ A győri Izr. Hitközség Népiskolája. Értesítő az 1933–34. tanévről. Győr 1934. 9.

²⁸ 1941 után nevet változtatott, a későbbi forrásokban Pohárnok Jenő néven szerepel.

kus tanítónak, aki 1927-től kezdve a győri 460. sz. dr. Karácsony Imre cserkészcsapat apródcapatának a vezetője volt.²⁹ Az országos apródvezető a következőkről számolt be: „a győri izr. hitközség csapata a 479. sz. Szőgyi László cs. cs. apród munkát óhajt végezni. Eddig zsidó csapatunk még a 220 csapat között nincs szemben a farkaskölykökkel ahol ck. 45% az. Szeretnők most is elkerülni. Te ismered a győri helyzetet, hiszen Pápát eltekintve csak ott van apród munka. Mi a véleményed, meglehet-e akadályozni, vagy ha minden kötél szakad mitévők legyünk? Van-e jó vezető? Mert azt is szeretnők, ha ott farkaskölyök munka lenne. stb. Erre vonatkozólag kérek tőled választ.”³⁰

Pohárnik Jenő 1933. november 22-én válaszolt a fenti érdeklődő levélre: „Hogy a szövetség zsidó csapatot engedélyezett, ez ma még nem nagyon látszó, de én tudom, hogy úgy a cserkésztsztek, mint a cserkészek, de legfőképpen a győri keresztény társadalom előtt nagyon nagy baj. Eddig nagyon szerettek minket és a cserkészeink öntudatosan és büszkén voltak cserkészek. Ma, mikor jóformán mindennap tele van a város nagyszerűen kiöltözött zsidó cserkészekkel, (ezeknek mindig gyűlésük van és mindig sétálnak utána) bizony ma leszállt az értékünk és már megtört a cserkésznimbusz egy kicsit. Megakadályozni azt hiszem nem lehet az apród-szándékukat, de én azt mondom, hogy ha már nem megy másképpen, inkább legyen farkaskölyök vagy kiscserkészcsapat itt, mint apród! Így csináljuk meg a dolgot, mert másképpen a kis apródok nagyot csalódnak! Irjátok azt nekik, hogy tekintettel arra, hogy az egész országban nincs zsidó apród-csapat, hanem farkaskölyök sok van, ezt ajánljátok. Én is meg fogom mondani a tanítóiknak, hogy így csináljanak.”³¹

A két levélből kitűnik, hogy mind a Szövetségben, mind a győri cserkészek körében ellenérzéseket keltett a zsidó apródcsapat gondolata. Közös elem, hogy a nemzeti apródmozgalomba egyik fél sem szívesen fogadta volna be a zsidó csapatot, azonban emögött más-más motiváció rejtett. A Szövetség részéről a zsidó csapatok helyzete mindig kérdéses volt, sok esetben hátráltatták és korlátozták a zsidó csapatok munkáját, s egyik jellemző eljárás volt a zsidó csapatok elhúzódo igazolása, amelyre a legszemléletesebb példa a szegedi 598. sz. báró Jósika Miklós cserkészcsapat, amely 1926-ban alakult, de csak 1932 szeptemberében igazolta a Szövetség.³² A Szövetség későbbi történetében látható, hogy folyamatosan elkülönítették, ellehetetlenítették, majd kizárták soraik közül a zsidó cserkészeket. A győri csapat

²⁹ A Győri Kir. Kath. Tanítóképző-Intézet Értesítője. Az 1927–28-dik iskolai évről. Győr 1928. 50.

³⁰ CSKL, P 1359, PF 1933. 9. tétel.

³¹ CSKL, P 1359, 35. doboz 25. tétel, Országos Vezetőtiszt levelezés.

³² Fodor Péter: Az 598. számú Báró Jósika Miklós Cserkészcsapat története. REGIO 29. (2021) 4. 5–17., doi:10.17355/rkkpt.v29i4.5

ügyénél tartanak attól, hogy a Szövetség elvárásaihoz mérten a zsidó tanítók nem elég nemzeti érzelműek, amely hűen tükrözi a '30-as évek egyik jellemző zsidóellenes sztereotípiáját. A győri katolikus cserkészek álláspontját más szempontok befolyásolják: a rivalizálás és a saját csapatuk pozícióvesztésétől való félelem. Pohárnik igazolja levelében, hogy „a zsidó elemi iskolában nagyon tisztességes tanerők működnek, ismerem őket és személyük ellen tisztesség, hazafiság szempontjából semmi kifogás sem emelhető. A győri zsidó elemiben kényesen hazafias nevelés folyik, annyira, hogy ez már sokszor émelygős is.”³³ A győri 479. számú csapat alakulásakor a szervezőtestület, a Győri Izraelita Hitközség anyagilag támogatta a csapatot, valamint cserkészottont és cserkészfelszerelést biztosított a csapat számára, továbbá az Izraelita Nőegylet a szegényebb cserkészfiúkat cserkészruhával látta el.³⁴ Azaz lenne megfelelő tanerő, helyszín és felszerelés a nemzeti szellemű apródok tanítására, azonban a díszes cserkészegyenruha és a folyamatos aktivitás láthatóvá tenné a zsidó cserkészcsapatot, esetleg még szembetűnőbben, mint a keresztény tanító cserkészcsapatát. A következő közös elem a Szövetség és a győri katolikus tanító hozzáállásában, hogy mind a szervezet, mind az egyén félt attól, hogy a többségi társadalom számára láthatóvá válnak a zsidó csapatok, s hogy a magyar cserkészetet a zsidó csapatok fogják megjeleníteni, következésképp a láthatóvá válás a zsidó csapatok pozitív megítélését vonhatja maga után. Erre a félelemre a Szövetség részéről példa a következő eset: „a 983. sz. Br. Eötvös József cscs. táborozási engedélyt kért Angliában való táborozásra. Mivel a maga részéről [a Szövetség – V.K.] nem tartja kívánatosnak, hogy a magyar cserkészmozgalmat külföldön egy tisztán zsidó fiúkból álló cserkészcsapat képviselje, ezt a táborozási engedélyt nem adta ki.”³⁵

A cserkészapródok vezetése igazolás nélkül, azaz illegalitásban 1934-ben továbbra is folytatódott,³⁶ majd végül 1935. október 23-án a csapat kiscserkész munka végzésére engedélyt kapott az Országos Intéző Bizottságtól [OIB].³⁷ Arról, hogy Győrben farkaskölyök, cserkészapród vagy kiscserkész munka folyt, csak az Izraelita Hitközség Népiskolájának értesítőjében találhatunk utalást: „Régi törekvésünk volt a középiskolai 479. sz. Szőgyi László zsidó cserkészcsapat keretében zsidó elemi iskolánk tanulóiból szervezendő kiscserkész (cserkészapród) csapat felállítása. Hitközségünk agilis vezetőinek és

³³ CSKL, P 1359, 35. doboz 25. tétel, Országos Vezetőtiszt levelezés.

³⁴ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1933–1934. iskolaévről. i.m. 38.

³⁵ Kleineis Miklós orsz.h. vezetőtiszti jelentései az 1939 jun. 24.-n tartott OIB ülésen, CSKL, P 1359, 84. doboz.

³⁶ A győri Izr. Hitközség Népiskolája. Értesítő az 1934–35. tanévről. Győr 1935. 9.

³⁷ CSKL, P 1359, 62. doboz IV. Csapatok.

a már fennállott cserkészcsapatunk kitűnő és elismert működésének köszönhetjük, hogy a kis cserkészcsapatunk működésére az Országos Cserkészszövetség O. I. B. [...] az engedélyt megadta.”³⁸ A fenti idézetből következtethetünk arra, hogy megalakulhatott – eddigi tudásunk szerint – az első zsidó cserkészapród csapat, amelynek létszáma 1936-ban 32 kiscserkész volt.³⁹

3. kép: Kiscserkészek igazolása.

Forrás: Cserkész Könyvtár- és Levéltár, Gödöllő, P1359, 62. doboz, IV. Csapatok

Arra a kérdésre, hogy milyen színvonalon működött a csapat, az 1939. április 18-án – kevesebb mint egy hónappal a második zsidótörvény hatályba lépése előtt – kelt ellenőrzői látogatás jegyzőkönyvében is választ találhatunk. A jegyzőkönyvben a IV. cserkészkerület csapatainak vizsgálatát olvashatjuk, s a 479. csapatszám mellett az „Igen jó. (Zsidó csapat.)” minősítés áll. A kerületben összesen 90 csapatot vizsgáltak ekkor, és csak 9 csapat mellé került az „igen jó” jelzés.⁴⁰

³⁸ A győri Izr. Hitközség Népiskolája. Értesítő az 1935–36. tanévről. Győr 1936. 9.

³⁹ A Győri M. Kir. Állami Rávai Miklós-Gimnázium Értesítője az 1935–36. iskolaévről. Győr 1936. 29.

⁴⁰ Jelentés, A IV. Cserkészkerületnél (Székesfehérvár) tartott ellenőrzői látogatásról 1939. április 18-án, CSKL, P 1359, 85. doboz 25–26. tétel.

Táborozások, kirándulások, ünnepségek

A 479. Szőgyi László cserkészcsapat alakulásától kezdve minden évben rendezett nyári nagytábort egészen 1939-ig. Székely László a cserkészcsapattal foglalkozó tanulmányában megállapítja, hogy míg 1933 és 1937 között a cserkészek a divatosabb kirándulóhelyeken jártak, addig 1938-1939-ben – azaz az első zsidótörvény hatályba lépése után – már csak a Győrhez közeli zsidó földbirtokosok és földbérlők major-ságaiban vertek tábor.⁴¹

Év	Helyszín	Létszám
1933	Balatonlidó	34 cserkész
1934	Fonyód	6 tisz, 58 cserkész
1935	Sopron	4 tisz, 46 cserkész
1936	Kőszeg (cserkészek), Vaspuszta, Bruck Ignác birtoka (kis-cserkészek)	ismeretlen
1937	Eger közelében, Síkfőkút	ismeretlen
1938	Fud puszta, Vajda testvérek birtoka	4 tisz, 72 cserkész
1939	Bönyrértal, Mihályfi puszta / Hódalypuszta, Krausz János birtoka	40 fő
1940	Bakony (?)	ismeretlen

Saját szerkesztés, a tanulmányban hivatkozott forrásokból.

1933 nyarán a frissen alakult cserkészcsapat a Siófok melletti Balatonlidón⁴² táborozott július 16. és július 30. között. Az első nyári nagytáboron, amely 15 napig tartott 34 cserkész vett részt.⁴³ A táborozás emlékét a szeptember 10-én rendezett műsoros est 8. műsorpontja, a *Balatonlidói emlék*⁴⁴ című előadás őrzi. Emellett a *Dunántúli Hírlap* 1933. július 28-i számában⁴⁵ olvashatunk egy hirdetést, amely autóbusz utazási lehetőséget hirdet Siófokra a Szőgyi László cserkészcsapathoz. A frissen alakult csapat a gödöllői jamboree-n nem vett részt, csak egy napra odalátogatott,⁴⁶ nem is terveztek többnapos táborozást

⁴¹ Székely László: Volt egyszer egy csapat... A győri 479. számú Szőgyi László cserkészcsapat története 1932–1940, Győr 2001 (kézirat).

⁴² Balatonlidó egykori kedvelt fürdőtelep, ma Siófok, Balatonszéplak-Alsó és Balatonszéplak-Felső településrészeit fedi le.

⁴³ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1933–1934. iskolaévről. i.m. 38.

⁴⁴ CSKL, P 1359, 37. doboz IV. Csapatok.

⁴⁵ Heti Naptár: Július 23., vasárnap. Dunántúli Hírlap, 1933. július 28. 7.

⁴⁶ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1933–1934. iskolaévről. i.m. 38.

az eseményen.⁴⁷

A következő évben, 1934-ben, július 9. és 23. között a csapat 14 napos tábor rendezett Fonyódon, amelyen 58 cserkész vett rész.⁴⁸ A táborról a *Dunántúli Hírlap*, a *Győri Hírlap* és a *Somogyi Újság* is beszámolt. *Míg az első kettőben a csapat indulásáról olvashatunk értesítést, a harmadik orgánumból megtudhatjuk, hogy a győri csapat mellett táborozott a kaposvári 151. sz. Turul cserkészcsapat, amely támadást indított a győriekkel szemben, s pár pillanat alatt elfoglalták zászlórúdjukat.*⁴⁹ Azaz mint Molnár Ferenc *A Pál utcai fiúk* című 1907-ben megjelent regényében, két fiúcsapat között kitört a rivalizálás, amelynek egyik fő tárgya a csapatzászló volt. Hasonló zászlótűzés történt 1929-ben a miskolci 791. sz. Dávid király cserkészcsapat balatonberényi nyári táborában.⁵⁰

1935. március 25-én a cserkészcsapat újoncavató ünnepséget szervezett, ahol dr. Barna Károly kormányfőtanácsos, a 252. sz. Kiss József cserkészcsapat szervezőtestületének és a Magyar Zsidó Cserkészek Országos Nagybizottságának elnöke mondott avatóbeszédet. A győri iparostanonc iskola dísztermében került sor az eseményre. Az ünnepélyre a cserkészek előadásokkal készültek, 24 cserkész összesen öt előadásban szerepelt. A belépőn felül befizetett támogatásokat a *Rover (később Róka rover őrs) vízi őrs felszerelésére gyűjtötték.*⁵¹ Néhány hónap elteltével, július 8. és 29. között rendezték meg az éves nyári nagytáborukat Sopronban.⁵² Az utazás előtt a csapat búcsútáborfüzetet rakott, amely július 2-án, este fél 9-kor kezdődött a Domb utca végén található „Betka” pályán.⁵³ Két nap múlva, július 4-én dr. Bakonyi István vezetésével nyolc vízcserkész (a Róka rover őrs tagjai) négy új csónakkal útnak indult a Rábcán, hogy mint előőrs a táborot előkészítsék. A táborozáson 46 cserkész vett részt, a táborban még

⁴⁷ CSKL, P 1359, 37. doboz IV. Csapatok, 310. Jókai.

⁴⁸ CSKL, Gödöllő, P 1359, 58. doboz IV. Csapatok.

⁴⁹ Kaposvár elfoglalta Győrt. *Somogyi újság*, 1934. július 22. 2., *Dunántúli Hírlap*, 1934. július 15.; *Győri Hírlap*, 1934. július 22. 8.

⁵⁰ *Kapusi Krisztián*: Dávid király a Bükkben – zsidó cserkészet Miskolcon. REGIO 29. (2021) 4. 18–27., doi:10.17355/rkkpt.v29i4.18

⁵¹ A cserkészek, akik a műsoros esten részt vettek. (14 név egyezik az 1933-as előadás cserkészeivel): 1. Balog Iván, 2. Bán Miklós, 3. Csillag Imre, 4. Grünold Pál, 5. Kállai Zoltán, 6. Kallós Róbert, 7. Kellner László, 8. Klein Mihály, 9. Kovács György, 10. Kovács László, 11. König Pál, 12. Kucsera Ödön, 13. Lusztig Imre, 14. Moskóczi Ferenc, 15. Perl Dezső, 16. Sielbermann István, 17. Steiner Andor, 18. Steiner Péter, 19. Szabó András, 20. Szerde László, 21. Vértess István, 22. Vogl Tibor, 23. Wertheim Sándor, 24. Wolf Ervin. Lásd: CSKL, P 1359, 62. doboz IV. Csapatok.

⁵² CSKL, P 1359, 62. doboz IV. Csapatok.

⁵³ *Győri Hírlap*, 1935. július 2. 5.

négy tiszt és egy orvos volt jelen.⁵⁴ A táborozás eseményeit egy 1935. július 31-én kelt jelentés őrzi, amelyből megtudhatjuk, hogy a táborozás előtt, május 19-én dr. Salzer Oszkár orvos, Ullmann József csapatparancsnok és Klein István cserkésztsiszt megvizsgálták a táborhelyet, amelyet Sopronyi-Thurner Mihály, Sopron polgármestere bocsátott a rendelkezésükre.⁵⁵ A dokumentumból megismerhetjük a csapat utazásának eseményeit, az első napokban folyt műszaki munkák nehézségeit, az étellemezéssel járó teendőket, az istentiszteleteket, azt, hogy a fiúk milyen cserkészmunkákat végeztek, hol és hova kirándultak stb. A jelentés naplózza az esti tábortüzeket is: július 18-án este a csapat nyilvános tábortűzet rendezett, amelyen megjelent a soproni hitközség elnöke, dr. Schönberger Gusztáv, Mitzger Salamonné nőegyleti elnök és a nőegylet tisztikara, a soproni cserkészvezetők és egy a közelben táborozó pesti csapat, amely nagy valószínűséggel a 107. sz. Gróf Apponyi Albert cserkészcsapat lehetett.⁵⁶ A 479. sz. Szőgyi csapat a pesti csapat egyik tábortűzén is részt vett. A jelentésből még kiderül, hogy kik voltak a táborozást segítő „jótevők”. A névsor – dr. Kallós Henrik hitközségi elnök, dr. Erdős Jánosné zászlóánya, dr. Erdély Ernőné, az Izraelita Hitközség, az Izraelita Nőegylet, a Chevra Kadisa, a Győri Szeszgyár – mutatja, hogy a csapatot a győri zsidó társadalom aktívan támogatta, így a táborozáson a csapat összes tagja részt vehetett.

⁵⁴ „Táborozási létszám 51 fő: 4 tiszt, 1 orvos, 46 cserkész. Tisztek: Ullmann József parancsnok, Ullmann Frigyes, Klein István cserkésztsiztek és Silbermann István segédtsiszt. Orvos: Dr. Bakonyi István mentőorvos. Cserkészek: Balog Iván, Benedek József, Bettelheim Frigyes, Csillag Imre, Engel István, Erdély Miklós, Frankl István, Fráter Károly, Havas László, Hirsh József, Holzer Tibor, Kallós Róbert, Kállai Zoltán, Kellner László, Klein Mihály, Kovács László, Knapp Károly, König Pál, Krausz György, Krausz Sándor, Kucsera Ödön, Leszlauer Andor, Lusztig Árpád, Lusztig Imre, Molnár Miklós, Moskóczi Ferenc, Neufeld Henrik, Neuwirth Jenő, Neuwirth Sándor, Quittner János, Reich István, Reichfeld Róbert, Rósenfeld György, Salzer Lajos, Singer Endre, Steiner Andor, Steiner Péter, Szekeres László, Szende László, Szabó András, Vértess István, Weiler Pál, Weisz Tibor, Wertheim Sándor, Wolf Ervin.” Lásd: A 479. sz. Szőgyi László Cserkészcsapat soproni nagytáborának története. 1935. július hó 8-tól – július hó 29-ig. CSKL, P 1359, 62. doboz IV. Csapatok.

⁵⁵ A 479. sz. Szőgyi László Cserkészcsapat soproni nagytáborának története. 1935. július hó 8-tól – július hó 29-ig. CSKL, P 1359, 62. doboz IV. Csapatok.

⁵⁶ A Budapesti Kereskedelmi Akadémia évi jelentése az 1935–36. iskolaévről. Bp., 1936.

1935. szeptember 1-jén, az új tanév kezdetekor a csapat csónakavató ünnepélyt rendezett, ahol a csapat öt csónakját Vidor Pál rabbi avatta fel.⁵⁷

1936. február 9-én a csapat ismét újoncavató ünnepséget tartott, ahol 5 újoncot és – a kiscserkészmunka igazolása után – 32 kiscserkészt avattak fel. Az avatóbeszédet dr. Róth Emil főrabbi tartotta, aki 1935-ben, dr. Schwarz Mór halála után a győri zsidó közösség választási vezetője lett. A nyári nagytábor 1936-ban a kiscserkészek részére Vaspusztán, a cserkészek részére Kőszegen rendezték meg. A kiscserkészeknek Vaspusztán Bruck Ignác hitközségi előjáró biztosította a táborhelyet. A csapat Róka rover őrsé háromhetes balatoni vízitúrát tett meg. 1937-ben a cserkészek a nyári nagytábor Eger mellett, 1938-ban a Gyórhöz közeli Fud pusztán, 1939-ben Bönyrétalapon belül,⁵⁸ Hodálypusztán rendezték meg. Az utolsó, 1939-es táborban 40 fő vett részt.⁵⁹ Az 1940-ben írt utolsó csapatbeszámolóból kiderül, hogy a csapat nyári nagytábor tervezett a Bakonyba, azonban ez a tábor a központi táborellenőrzői jelentések között az 1940-es táborozási listán nem szerepel.⁶⁰

A zsidó cserkészek kizárása előtt és után

A győri 479. sz. csapat cserkészei mit sem törődtek, vagy tán nem is nagyon érzékelték a zsidó cserkészek és a Szövetség viszonyának romló helyzetét. 1933-as igazolásuk után a csapat folyamatosan gyarapodott és bővült: 1933-ban 34 cserkészt avattak fel,⁶¹ 1934-ben már 50 cserkész volt a csapat tagja,⁶² 1935-ben 58 cserkész,⁶³ 1936-ban 52 cserkész és 32 kiscserkész,⁶⁴ 1939-ben 72 cserkész.⁶⁵ A cserkészek számával együtt gyarapodott az őrsök és a vezetők száma is. Az 1933-as

⁵⁷ A Győri M. Kir. Állami Révai Miklós-Gimnázium Értesítője az 1935–36. iskolaévről. Győr 1936. 29.

⁵⁸ Bönyrétalap 1888-ban jött létre Böny és Rétalap egyesítésével, Hodálypuszta ma Böny településhez tartozik.

⁵⁹ CSKL, P 1359, 87. doboz IV. Csapatok.

⁶⁰ Az 1940-es táborozási listán nem szerepel a csapat. Az ellenőrzők csak azokat a helyszíneket sorolták fel a listában, amelyeket egybehangzóan táborozásra alkalmasnak ítélték. Cserkésztáborhelyek gyűjteménye III. Pótfüzet az 1940. évi táborokról. Lásd: CSKL, P 1359, 91. doboz 65–70. tétel.

⁶¹ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1933–1934. iskolaévről. i.m. 38.

⁶² A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1933–1934. iskolaévről. i.m. 39.

⁶³ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1934–1935. iskolaévről. Győr 1935. 36.

⁶⁴ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1935–1936. iskolaévről. Győr 1936. 29.

⁶⁵ A Győri M. Kir. Áll. Főreáliskola Értesítője az 1938–1939. iskolaévről. Győr 1939. 31.

igazolás után, 1935-ben kiscserkészmunkát igazolt a Szövetség, 1937-ben két rover őrs is volt már a csapatnak (egy víziőr és egy légvédelmi őrs),⁶⁶ majd 1940. április 26-án a győri csapat öregcserkészmunka engedélyezését kérte az Országos Intéző Bizottságtól. Az öregcserkészmunkát az április 26-án kelt levelében még 18 fővel szeretnék volna megkezdeni, azonban a június 16-án kelt névsorban már 24 fő szerepel.⁶⁷ „Csapatunkat a Szövetség 1933-ban igazolta, azóta évről-évre többen és többen kívánunk csapatunk kötelékében maradni érettségi után, illetve betöltött 18. életévük után is. Eddigi gyakorlatunk szerint a legmegfelelőbbeket mint s. [segéd-]vezetőket visszatartottuk, de fájó szívvel vesztettük el azokat, kiket vezetőkként nem foglalkoztathattunk ugyan, de évekig jó cserkészei voltak csapatunknak és szerettek volna maradni továbbra is.”⁶⁸

A tervezett öregcserkész-alakulat is két őrrel működött volna, amelyek vezetői Csillag Imre és Perl Dezső lettek volna. Két olyan cserkész, akiknek nevét a korábbi cserkésznévsorokban is megtalálhatjuk. A Szövetség valószínűleg nem igazolta az öregcserkészmunkát, mivel az utolsó évkönyvi beszámolóban nem említi a csapatparancsnok.

A csapatparancsnokot, Ullmann Józsefet 1940-ben behívták katonai szolgálatra. Az 1940. július 4-én kelt, a Szövetségnek címzett levélből értesülhetünk arról, hogy új ideiglenes csapatparancsnok került a csapat élére, mivel minden vezetőt, tisztet és segédtisztet behívtak katonai szolgálatra, valamint hadüzembe, műszaki munkára. Szekeres László tisztjelölt, a csapat korábbi cserkésze lett az ideiglenes megbízott csapatparancsnok.⁶⁹

1940. december 15-én rendkívüli közgyűlésen a Szövetség egyhangúan, szavazás nélkül fogadta el, hogy csak „krisztusi világnézetű” cserkészek lehetnek a jövőben a szövetség tagjai, ezzel kizárva soraikból a zsidó cserkészeket, így a 479. sz. Szőgyi László cserkészcsapatot is.⁷⁰ 1941 novemberében a Belügyminisztérium jóváhagyta a Magyar Cserkészszövetség új alapszabályait, decembertől elkezdődött a zsidó csapatok felszámolása.

Összegzés

Tanulmányomban a 479. számú győri zsidó cserkészcsapat működésének nyolc évét dolgoztam fel. Munkám során egy ifjúsági mozgalom, a magyar cserkészlet egyik igazolt csapatát mutattam be, elemezve a csapat mindennapi életét (a csapateseményeket, táborokat, szervezeti nehézségeket), valamint az antiszemitizmus térnyerését és a csapat el-

⁶⁶ CSKL, P 1359, 74. doboz IV. Csapatok.

⁶⁷ CSKL, P 1359, 89. doboz Iktatott iratok 2653/40.

⁶⁸ CSKL, P 1359, 89. doboz Iktatott iratok 2653/40.

⁶⁹ CSKL, P 1359, 89. doboz Iktatott iratok 2603/40.

⁷⁰ CSKL, P 1359, 88. doboz, I.9. Rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyve, 1940.12.15.

lehetetlenülését.

A csapat történetének feltárása során érezhető tendencia volt a források csökkenése: míg 1933-tól 1936-ig 10 újságcikk jelent meg a csapattal kapcsolatban a *Dunántúli Hírlapban* és a *Győri Hírlapban*, addig 1937-ben összesen már csak egyetlenegy, majd ezt követően az említett két sajtótermékben többé már nem említették a csapatot. A főreáliskolai értesítőkből a Révaiban működő másik csapat, a 42. sz. Turul cserkészcsapat évi összefoglalóinak hosszúságával összehasonlítva, a zsidó csapat mindig kevesebb helyet kapott, s látható, hogy 1937 után csökkent a csapattal kapcsolatos beszámolók hossza. Az évszámokból következtethetünk a társadalmi változásokra, amelyek az 1938. XV. törvénycikk, azaz „az első zsidótörvény”-nyel állhatnak szoros kapcsolatban.

A legutolsó forrás, amit a csapattal kapcsolatban találhatunk, 1943-ban keletkezett, azaz két évvel a zsidó cserkészek kizárása után, valószínűleg két évvel azt követően, hogy a 479. sz. Szőgyi László cserkészcsapat is feloszlatta magát. A Budapesti Közlönyben az okiratmegsemmisítések rovatban olvashatjuk a következőt: „63/22. 1943. szám. A 479. sz. »Szőgyi László« cserkészcsapat Győr, G-2863. nyt. számú csónakigazolványa semmis. Gönyűi révkapitányság.”⁷¹

Több csapat 1945 után megpróbált újjáalakulni, azonban a győri zsidó cserkészek történetében ez valószínűleg nem történt meg, nem találhatók ezzel kapcsolatban források. Valószínűleg nem történhetett meg, ugyanis a csapat sok tagja mellett két vezetője is életét vesztette a holokausztban: Ullmann József cserkésztsisztet, a 479. sz. Szőgyi László cserkészcsapat parancsnokát 1944. június 13-án feleségével együtt deportálták, eltűnt, s 1948-ban halottá nyilvánították.⁷² A kiscserkészek vezetőjét, Ullmann Frigyes cserkésztsisztet 1949-ben nyilvánították halottá.⁷³ A 479. sz. Szőgyi László cserkészcsapat történetét a történelem tragédiája tette végessé.

⁷¹ Okiratmegsemmisítések. Budapesti Közlöny, 77. (1943) 135. 7.

⁷² Holtnaknyilvánítások. Magyar közlöny, 1948. augusztus 4. 4.

⁷³ Holtnaknyilvánítások. Magyar közlöny, 1949. április 29. 8.